

DAŠIJEL HAMET

STAKLENI KLJUČ

Sa engleskog preveo

Miloš Petrik

Posvećeno Nel Martin

၁

SADRŽAJ

1. Leš na Čajna stritu	9
2. Iz šešira	34
3. Provala	52
4. Štenara	79
5. Bolnica	96
6. Obzerver	118
7. Batinaši	141
8. Zbogom	160
9. Bitange	180
10. Slomljeni ključ	197

1

LEŠ NA ČAJNA STRITU

I

Zelene kockice zakotrljale su se po zelenom stolu, zajedno udarile ivicu, pa odskočile unazad. Jedna se namah zaustavila i na gornjoj površini pokazala šest belih tačkica u dva jednaka reda. Druga se isprevtala do sredine stola i zaustavila otkrivajući jednu belu tačku na vrhu.

Ned Bomont je tiho uzdahnuo: „Uf!”, a pobednici su očistili novac sa stola.

Hari Slos je uzeo kockice u veliku, bledu, maljavu šaku i protresao ih. „Ide za dvaes pet.” Spustio je na sto po jednu novčanicu od dvadeset i od pet dolara.

Ned Bomont je ustuknuo, rekavši: „Na njega, kockari, ja moram da se osvežim!” Prošao je bilijarskom dvoranom do vrata. Tako se susreo s Volterom Ajvansom, koji je ulazio. Obratio mu se: „Zdraò, Volte”, i nastavio bi da ga Ajvans nije uhvatio za lakat dok je prolazio i okrenuo ga ka sebi. „J-j-jesi l-li p-p-p-pričao s P-p-polom?” Kad je izgovorio „P-p-polom”, kroz Ajvansove usne probio se sprej pljuvačke.

„Sad baš idem do njega.” Ajvansove porcelanskoplave oči caklile su nasred njegovog okruglog, bledog lica sve dok Ned Bomont, žmirkajući, nije dodao: „Ne nadaj se. Čekaj samo malo.”

Ajvansu je brada podrhtavala. „A-a-ali po-po-rodice se za m-m-me-esec dana.”

Uplašeni pogled obuze tamne oči Neda Bomonta. Izvuče ruku iz stiska sitnijeg čoveka i koraknu unazad.

Ugao usana trže mu se pod mrkim brkom, pa reče: „Nije dobar trenutak, Volte, i... Pa, da te poštedim razočaranja: ne očekuj mnogo šta pre novembra.” Oči su mu nanovo bile oprezne; probijale su se kroz primaknute kapke.

„A-a-ali ako mu k-k-kažeš...”

„Reći ću mu kako znam i umem, a i ti bi trebalo da znaš da će on sve da učini, ali sada je baš u škripcu.” Napravio je pokret ramenima i lice mu se smračilo. Samo su mu oči ostale sjajne i budne.

Ajvans ovlaži usne i trepnu mnogo puta. Udahnu duboko i potapša Neda Bomonta po grudima obema rukama. „Ha-a-ajde gore”, reče, gorljivo i molećivo. „Če-ekam t-t-te ovde.”

II

Ned Bomont je upalio tanku, zelenim prošaranu cigaru penjući se uza stepenice. Na odmorištu na drugom spratu, gde je visio portret guvernera, okrenuo se ka pročelju zgrade i zakucao na široka hrastova vrata koja su s te strane zatvarala hodnik.

Kada je čuo „Napred” Pola Madviga, otvorio je vrata i ušao.

Pol Madvig je bio sam u sobi. Stajao je pored prozora i gledao kroz roletnu Čajna strit utonuo u tamu.

Polako se osvrnu, pa reče: „A, tu si.” Imao je četrdeset pet godina i bio je visok kao Ned Bomont. Bio je i teži dvadesetak kilograma, ali nikako mlohav. Kosa mu je bila svetla, s razdeljkom na sredini, i začeshljana uz glavu. Lice mu je bilo zdravorumeno i grubih crta, ali lepo. Odeća mu je kvalitetom i načinom na koji ju je nosio bila daleko od razmetljive.

Ned Bomont zatvori vrata i reče: „Pozajmi mi nešto para.”

Iz unutrašnjeg džepa sakoja Madvig izvadi veliki smeđi novčanik. „Koliko ti treba?”

„Par stotina.”

Madvig mu daje jednu novčanicu od sto i pet od dvadeset dolara. „Kocka?”

„Hvala.” Ned Bomont strpa novac u džep. „Da.”

„Dugo nisi dobio, zar ne?”, upita Madvig, vraćajući ruke u džepove pantalona.

„Ne tako dugo. Možda mesec, mesec i po.”

Madvig se osmehnuo. „Dugo gubiš.”

„Nije to predugo za mene.” U glasu Neda Bomonta nazirala se nervoza.

Madvig je zveckao novčićima u džepu. „Večeras se igra na veliko?” Sede na ugao stola i spusti pogled na svoje sjajne smeđe cipele.

Ned Bomont radoznalo osmotri plavokosog, pa odgovori: „Sića.” Priđe prozoru. Nad zgradama prekoputa ulice nadvilo se teško crno nebo. Prođe iza Madviga, uze telefon i okrenu broj. „Halo, Berni. Ned je. Koliko za Pegi O’Tul? To je sve?... Neka bude po petsto za svaku... Nego šta... Kladam se da će da padne kiša, a ako se to desi, pobeđiće Spaljivača... Dobro, daj mi bolju varijantu... Važi.” Spusti slušalicu na viljušku i vrati se pred Madviga.

Madvig upita: „A zašto ne bi pokušao da o’ladiš malo kad ti naiđe nalet loše sreće?”

Ned Bomont se namršti. „Ne bi uspelo, samo se produži baksuz. Trebalo je onih sto pedeset da stavim na pobeđu, a ne da raspoređujem. Kazni me, pa da završavam s ovim.”

Madvig frknu i diže glavu, pa reče: „Ako možeš da podneseš sramotu.”

Ned Bomont opusti uglave usana, koje su sledili i krajevi brkova. „Mogu da podnesem šta god treba”, reče na putu do vrata.

Ruka mu je bila na kvaci kada Madvig reče, kao sa iskrenim ubeđenjem: „Mislim da možeš, zapravo.”

Ned Bomont se okrenu i upita zabrinuto: „Šta mogu?”

Madvig ponovo pogleda ka prozoru. „Sve da podneseš”, reče.

Ned Bomont je proučavao Madvigovo lice, okrenuto od njega. Plavokosi čovek nelagodno se meškoljio i ponovo počeo rukom da pretura novac po džepu. Ned Bomont pogleda potpuno bezizražajno i upita, sasvim zbunjenim glasom: „Ko to?”

Madvigovo lice se zacrvene. Ustade sa stola, koraknu prema Nedu Bomontu. „Ti da se gubiš”, reče.

Ned Bomont se nasmeja.

Madvig se stidljivo osmehnu i obrisa lice maramicom sa zelenom bordurom. „Zašto nisi svraćao do kuće?”, upita. „Mama mi reče sinoć da te nije videla mesec dana.”

„Možda ću navratiti neko veče ove nedelje.”

„Trebalo bi. Znaš da si mami drag. Svrati na večeru.” Madvig odloži maramicu.

Ned Bomont ponovo krenu ka vratima, polako, motreći na plavokosog čoveka krajičkom oka. Pošto je spustio ruku na kvaku, reče: „Jesi li me zato zvao?”

Madvig se namrgodi. „Da, zato...” Nakašlja se. „Hm, nego, ima još nešto.” Njegove stidljivosti naglo nestade, izgledao je smireno i uzdržano. „Ti znaš o tim stvarima više nego ja. Gospođici Henri je rođendan u četvrtak. Šta misliš, šta da joj kupim?”

Ned Bomont povuče ruku s kvake. Iz očiju mu je nestalo zaprepaščenosti dok se ponovo okrenuo ka Madvigu. Odbi dim cigare, pa upita: „Imaju nekakvu rođendansku priredbu, jelda?”

„Da.”

„Jesi li pozvan?”

Madvig odmahnu glavom. „Ali sutra tamo idem na večeru.”

Ned Bomont spusti pogled ka cigari, pa ga ponovo podiže ka Madvigovom licu, pre nego što upita: „Hoćete li podržati senatora, Pole?”

„Mislim da hoćemo.”

Osmeh Neda Bomonta bio je blag kao i glas kojim je uputio sledeće pitanje: „Zašto?”

Madvig se osmehnu. „Zato što će s nama pomesti Roana, a s njegovom pomoći možemo celu listu da proguramo kao da drugih kandidata i nema.”

Ned Bomont je ostavio cigaru u ustima. Ponovo blago upita: „Može li bez vas”, naglasio je zamenicu, „senator ovoga puta da pobedi?”

Madvig je bio miran i siguran. „Nema šanse.”

Posle kraće stanke, Ned Bomont upita: „Zna li on to?”

„On bi to trebalo da zna bolje nego iko drugi. A ako ne zna... Šta je tebi, čoveče?”

Ned Bomont se podrugljivo smejao. „Da ne zna”, reče, „ne bi ti tamo večerao sutra?”

Namrgođen, Madvig ponovo upita: „Ma šta je tebi, stvarno?”

Ned Bomont izvadi cigaru iz usta. Zubima je izgrizao njen kraj u dronjke. Reče: „Ništa meni nije.” Složio je zamišljenu grimasu. „Misliš li da je ostatku liste potrebna njegova podrška?”

„Nijedna lista nema viška podrške”, odgovori bezbrižno Madvig, „ali i bez njegove pomoći mogli bismo dobro da prođemo.”

„Jesi li mu već nešto obećao?”

Madvig skupi usne. „Manje-više smo se dogovorili.”

Ned Bomont duboko sagnu glavu i odozdo prostrela Madviga pogledom ispod obrva. Preblede. „Zavrni ga, Pole”, reče dubokim, hrapavim glasom. „Uništi ga.”

Madvig je stegao pesnice i položio ih na kukove, pa uzdahnuo u neverici: „Ma vidi ti to!”

Ned Bomont prođe pored Madviga i nemirnim tankim prstima izmrvi tinjajući opušak svoje cigare u pepeljaru od kovanog bakra na stolu.

Madvig je zurio u leđa svog mlađeg sagovornika sve dok se on nije ispravio i okrenuo. Tada mu se plavokosi čovek osmehnu s naklonošću i ogorčenjem. „Šta te je spopalo, Nede?“, požali se. „Sve bude u redu, a onda odjednom pomahnitaš. Da me ubiješ ako si mi išta jasan!”

Na licu Neda Bomonta očitavala se zgađenost. Reкао je: „Dobro, zaboravi“, i odmah prešao u kontranapad nepoverljivim pitanjem: „Misliš da će održati reč posle reizbora?”

Madvig se nije brinuo. „Snaci ću se ja s njim.”

„Možda, ali ne zaboravi da nikad nije ni u čemu izgubio.”

Madvig klimnu glavom, u punom saglasju. „Naravno, to je jedan od najboljih razloga da ga podržimo.”

„Ali nije, Pole”, gorljivo reče Ned Bomont. „To je najgori razlog. Razmisli malo, čak i ako boli glava od toga. Koliko te je opčinila ona njegova ćerka plavuša?”

„Oženiću se gospođicom Henri”, reče Madvig.

Ned Bomont je skupio usta kao da će zazviždati, ali ipak nije. Zažmiri očima i reče: „Je li to deo pogodbe?”

Madvig se dečaćki osmehnu. „Niko to još ne zna”, odgovori, „osim nas dvojice.”

Na usahlim obrazima Neda Bomonta pojavise se pečati. Osmehnu se najljubaznije što je znao, pa reče: „Meni možeš da veruješ da neću rastrubiti, a evo i jednog saveta. Ako to želiš, nateraj ih da ti obećaju napismeno, da se zakunu pred notarom i da polože kaparu ili, još bolje, da se venčanje održi pre dana glasanja. Onda ćeš makar dobiti to svoje pola kile mesa, mada će ona izaći negde na pedeset kila, jelda?”

Madvig se premeštao s noge na nogu. Izbegavao je pogled Neda Bomonta dok je odgovarao. „Ne znam zašto o senatoru govoriš kao da je lopurda. On je gospodin čovek, i...”

„Ma nego šta je. Čitao sam o njemu u 'Postu' – jedan od poslednjih preostalih aristokrata u politici u Americi. I ćerka mu je aristokratkinja. Zato te i upozoravam. Košulju

zašij za kožu da ti je ne zgule s leđa, jer ti si za njih obična stoka i pravila tu ne važe.”

Madvig uzdahnu i poče: „Hajde, Nede, ne budi tako...”

Ali Ned Bomont se nečega seti. Oči mu zacakliše zlobom. Reče: „A ne bi trebalo zaboraviti ni da je i mladi Tejlor Henri aristokrata, zbog čega si ga verovatno rastavio od Opal. Kako će biti kad se oženiš njegovom sestrom, pa on tvojoj ćerki postane svojta? Hoćeš li joj dozvoliti da se igra s novim ukom?”

Madvig zevnu. „Nisi me dobro razumeo, Nede”, reče. „Nisam te ništa pitao u vezi s tim. Samo sam te pitao šta da poklonim gospođici Henri.”

Lice Neda Bomonta skameni se u blago natmurenu masku. „Dokle si stigao s njom?”, upita glasom koji nije odavao šta o celoj situaciji misli.

„Nidokle. Odlazio sam tamo pet-šest puta da razgovaram sa senatorom. Nekad bih je video, nekad ne, ali samo da poželim dobar dan, tako nešto. Uvek je bilo ljudi okolo. Nisam imao priliku da joj išta kažem.”

Na trenutak u očima Neda Bomonta blesnu likovanje. Popravio je brk noktom i upitao: „Sutra prvi put tamo večeraš?”

„Da, a mislim ne i poslednji.”

„I nisi dobio pozivnicu za rođendan?”

„Ne.” Madvig je oklevao. „Zasad ne.”

„Onda ti se moj odgovor neće dopasti.”

Madvigovo lice nije ništa odavalo. „Reci”, naredi.

„Ne poklanjaj joj ništa.”

„Ma nemoj, Nede!”

Ned Bomont sleže ramenima. „Kako god hoćeš. Ti si mene pitao.”

„Ali zašto?”

„Ne treba ljudima da daješ poklone ako nisi siguran da bi oni želeli da ih prime.”

„Ali svi vole...”

„Možda, ali to je samo na površini. Kada nešto nekome pokloniš, istovremeno govoriš kako si siguran da bi oni želeli poklone od tebe...”

„Jasno”, reče Madvig. Počeša bradu prstima desne ruke. Namrgodi se, pa reče: „Valjda si u pravu.” Lice mu se razvedrilo. Dodao je: „Ali nema šanse da propustim priliku.”

Ned Bomont je brzo reagovao: „Onda cveće, ili nešto takvo, to bi moglo da bude u redu.”

„Cveće? Gospode! A hteo sam...”

„Naravno, hteo si da joj kupiš kola, ili tri meteri bisera. Imaćeš još prilike za to. Počni od malog, pa nastavi.”

Madvig složi lukavu grimasu. „Biće da si u pravu, Nede. Ti, ipak, znaš više o tome nego ja. Neka bude cveće.”

„I ne preteruj ni s njim.” A zatim, u istom dahu: „Volt Ajvans svima trubi da bi trebalo da mu središ za brata.”

Madvig cimnu prsluk nadole. „Mogu svi da mu kažu da će Tim ostati tu gde je do posle izbora.”

„Dopustićeš da mu se sudi?”

„Hoću”, odgovori Madvig, pa dodade s nešto više strasti: „Znaš vrlo dobro da ne mogu ništa tu, Nede. Svi su pred reizborom, a ženski klubovi su iskopali ratne sekire. Sada bi bilo samoubistvo kad bih sredio Timov slučaj.”

Ned Bomont se nakrivo nasmeši plavokosom i pusti da mu glas sklizne u stari akcenat. „Nismo se toliko brinuli oko ženskih klubova pre nego što smo se pridružili aristokratiji.”

„E, sad se brinemo.” Madvigove oči bile su mutne.

„Timova žena će se poroditi za mesec dana”, reče Ned Bomont.

Madvig izdahnu oštro i nestrpljivo. „Neka se čeliči dete”, požali se. „Zašto ne misle na to pre nego što se uvale? Mozga nemaju, svi odreda.”

„Ali imaju glasove.”

„U tome je i kvaka”, režao je Madvig. Mrštio se na pod nakratko, pa podiže glavu. „Pobrinućemo se za njega čim prebroje glasove, ali dotad ni prstom ne mrdamo.”

„To se baš neće dopasti momcima”, reče Ned Bomont, gledajući plavokosog čoveka iskosa. „Imali mozga ili ne, navikli su se da se neko za njih brine.”

Madvig malo isturi bradu. Okruglim i mutnjikavoplavim očima fiksirao je Neda Bomonta. Upita ga tiho: „Pa šta?”

Ned Bomont se osmehnuo i držao se neobaveznog tona. „Znaš da im neće trebati dugo da počnu da pričaju kako je bilo drugačije u stara, dobra vremena, pre nego što si se slizao sa senatorom.”

„I?”

Ned Bomont je bio odlučan, ali nije menjao ton niti osmeh. „Znaš kolicko im fali da počnu da pričaju kako se Šed O’Rori i dalje stara za svoje?”

Madvig, koji je slušao potpuno koncentrisano, sada reče kontrolisanim, tihim glasom: „Znam da ta priča neće početi od tebe, Nede, i znam da mogu na tebe da računam da ćeš im začepiti gubice ako čuješ da tako pričaju.”

Na trenutak su stajali u tišini, oči u oči, ne menjajući izraz lica. Tišinu je prekinuo Ned Bomont. Reče: „Možda bi nešto pomoglo ako bismo se postarali za Timovu ženu i dete.”

„Tako sam i planirao.” Madvig povuče bradu, a oči mu se izbistriše. „Pobrini se za to. Daj im sve što im treba.”

III

Volter Ajvans čekao je Neda Bomonta u dnu stepeništa, očiju sjajnih i punih nade. „Št-št-šta je re-ekao?”

„Isto što sam ti i ja rekao: nema šanse. Posle izbora, Tim će dobiti šta mu god treba da bi se izvukao, ali nema labavo dotad.”

Volter Ajvans obori glavu i tiho zareža iz grudi.

Ned Bomont spusti ruku na rame nižeg čoveka, pa reče: „Teško je, i niko to ne zna bolje nego Pol, ali ne može on tu ništa. Kaže da joj kažeš da ne plaća račune. Sve pošalji njemu. Za kiriju, namirnice, doktora, bolnicu.”

Volter Ajvans trže glavu nagore i zgrabi šaku Neda Bomonta svojim šakama. „B-b-boga mi m-mojega, lafovski od njega!” Oči plave poput porcelana počele su da se vlaže. „A-a-ali samo kad bi mo-ogao da i-i-izvuče Tima.”

Ned Bomont reče: „Uvek postoji mogućnost da će se okolnosti promeniti”, izvuče ruku, pa reče: „Vidimo se”, i obiđe Ajvansa na putu do bilijarske sale.

Tamo nije bilo nikog.

Našao je svoj šešir i kaput i prišao ulaznim vratima. Dugački, smeđesivi potoci kiše izlivali su se na Čajna strit. Osmehnulo se, pa se upola glasa obratio kiši: „Samo kaplji, dušo moja, tri hiljade dvesta pedeset dolara da mi nakapaš.”

Vratio se i pozvao taksi.

IV

Ned Bomont skloni ruke s mrtvaca i ustade. Mrtvačeva glava okrenula se malo nalevo, od ivičnjaka, tako da mu je lice potpuno osvetlila ulična svetiljka s ugla ulice. Njegovo mlado lice nosilo je izraz besa koji je pojačavao taman greben preko čela, od ivice kovrdžave kose do jedne obrve.

Ned Bomont pogleda uz i niz Čajna strit. Uz ulicu nikoga nije bilo na vidiku. Dva čoška niz ulicu, ispred kluba *Brvnara*, dvojica su izlazila iz automobila. Automobil su ostavili pred klubom, okrenut ka Nedu Bomontu, i ušli.

Ned Bomont je, pošto je nekoliko sekundi zurio u automobil, naglo okrenuo glavu da ponovo pogleda uz ulicu, a zatim se, hitro spojivši dva pokreta u jedan, okrenuo i skočio na ivičnjak, u senku najbližeg drveta. Disao je na usta i, iako su se sićušne graške znoja presijavale na njegovim šakama na svetlu, drhtao je i podigao okovratnik kaputa.

Ostao je u senci drveta oslanjajući se o njega jednom rukom možda pola minuta. A zatim se naglo ispravio i krenuo ka *Brvnari*. Hodao je sve brže, naginjući se napred, gotovo u polutrku, kada je primetio nekoga kako mu ide u susret. Namah je usporio korak i naterao se da hoda uspravno. Čovek je ušao u neku kuću pre nego što se mimoišao s Nedom Bomontom.

Dok je Ned Bomont stigao do kluba, prestao je da diše na usta. Usne su mu i dalje bile pomalo blede. Pogledao je prazni automobil ne zastajući, popeo se uza stepenice i prošao između dva fenjera u klub.

Hari Slos je s još nekim čovekom prolazio foajeom vraćajući se iz garderobe. Zastali su i rekli uglas: „Zdravo, Nede.” Slos je dodao: „Čuo sam da si se kladio na Pegi O’Tul danas.”

„Jesam.”

„Koliko?”

„Tri hiljade dvesta.”

Slos je prešao jezikom preko donje usne. „Lepo je to. Imaćeš šta da uložiš večeras.”

„Možda kasnije. Je li Pol tu?”

„Nemam pojma. Sad smo stigli. Neka ne bude prekasno, obećao sam ženi da ću ranije kući.”

Ned Bomont odgovori „Važi”, i priđe garderobi. „Je li Pol tu?”, upita poslužitelja.

„Da, stigao je pre desetak minuta.”

Ned Bomont pogleda na sat. Bilo je pola jedanaest. Ode do sobe na drugom spratu koja je gledala na ulicu. Tamo je bio Madvig, u svečanom odelu, za stolom. Pružao je ruku ka telefonu kada je Ned Bomont ušao.

Madvig povuče ruku i reče: „Kako si, Nede?” Njegovo okruglo, lepo lice bilo je rumeno i mirno.

Ned Bomont odgovori: „Znam i za gore”, zatvarajući vrata za sobom. Sede na stolicu nedaleko od Madviga. „Kako je bilo na večeri kod Henrijevih?”

Koža u uglovima Madvigovih očiju se nabora. „Znam i za gore.”

Ned Bomont odseče kraj blede, pegave cigare. Drhtanje njegovih ruku nije se slagalo s mirnoćom njegovog glasa kad upita: „Je l' i Tejlor bio tamo?” Podiže pogled ka Madvigu, ne dižući i glavu.

„Na večeri – ne. Zašto?”

Ned Bomont protegnu prekrštene noge, zaveli se u stolici, u naizgled bezbrižnom luku mahnu cigarom, pa reče: „Mrtav je. Eno ga u slivniku, na ulici.”

Neuznemiren, Madvig upita: „Ma nije valjda?”

Ned Bomont se nagnu unapred. Mišići njegovog usukanog lica se zgrčiše. Omot cigare skrši se pod njegovim prstima ispustivši tih, šušketav zvuk. Upita nervozno: „Jesi li me razumeo?”

Madvig polako klimnu glavom.

„I?”

„Šta 'i'?”

„Ubijen je.”

„Dobro”, reče Madvig. „Treba sad da dramim oko toga?”

Ned Bomont se uspravi u stolici i upita: „Da zovem policiju?”

Madvig blago podiže obrve. „Zar ne znaju već?”

Ned Bomont nije skidao pogled s plavokosog čoveka. Odgovori: „Nikog nije bilo u blizini kada sam ga video. Hteo sam da te obavestim pre nego što išta uradim. Mogu li da kažem da sam ga ja našao?”

Madvigove obrve se spustiše. „Zašto ne bi mogao?”, upita bezizražajno.

Ned Bomont ustade, napravi dva koraka ka telefonu, zastade, pa se ponovo okrenu ka plavokosom. Govorio je polako, naglašavajući svaku reč. „Nije imao šešir.”

„Sad mu neće ni trebati.” Madvig se zatim namrgodi, pa reče: „Budala si, Nede.”

Ned Bomont reče: „Jedan od nas dvojice sigurno jeste”, i okrenu se telefonu.